

revija
za književnost
in kulturo

Sodobnost

letnik 65, maj 2001

5

Uvodnik (1): *Mali in veliki K* (Marta Pirnar); **Uvodnik (2):** *Preveč jih blini ljubezen do knjige* (Meta Kušar); **Se strinjate:** *Problem Srbov, Hrvatov - i Slovenaca* (Boštjan Dvořák); *Ljubljana, Sarajevo, Beograd* (Tone Peršak); **Pogovori:** Aleš Čar in Ana Ristović s Sašo Jelenkovičem, Krunom Lokotarjem, Nermino Omerbegović, Mirašem Marinovićem, Tajó Kramberger, Liljano Jokić-Kaspar, Laslom Blaškovićem in Ristom Lazarovom; **Poezija:** *Soneti za vnuka* (Tone Pavček); *Spokojne pesmi* (Ivo Svetina); **Proza:** *Obrazi iz predmestja* (Vinko Möderndorfer); **Predstavljamo:** *Začasna zadeva* (Jhumpa Lahiri); **Mnenja, izkušnje, vizije:** *Karizmatična iluzija* (Joe Moran); *Notacija in umetnost branja* (Karl Young); **Sodobna slovenska dramatika:** *Zamujena priložnost* (Vesna Jurca Tadel ocenjuje uprizoritev *Golega pianista* Matjaža Zupančiča); **Avtorji in knjige:** "Kako sem se trudil! Pa vse zajebal!" (Karmen Švegl o *Telesnem čuvaju* Mihe Mazzinija); *Upanje v zmago prijateljstva in ljubezni* (Ana Vogrinčič o *Leviatanu* Paula Austerja); *Koreografije neke davne moči* (Lucija Stepančič o *Gestah v srednjem veku* Jeana Clauda Schmitta); **Dnevnik:** *Tudi jaz sem bil tu* (Vlado Šav)

Nobenega dvoma ni in ne more biti: čas knjigi (in sploh kulturi) ni naklonjen. O tem vseprek govore: ljudje, založniki, bralci, knjigarnarji, neprodane zaloge knjig v skladiščih, izložbena okna knjigarn, cene in naklade knjig, pa kajpak tudi povečano število sestankov raznih komisij tako imenovane družbene skrbi za usodo knjige, ki naj bi - o sveta preproščina našega učenega verbalizma! - zajezili to zaznavno in grozeče drsenje navzdol, preprečili to, čemur bi lahko rekli: pešanje in upadanje knjižne kulture ... Že zdavnaj so minili časi konjunktуре uradno zaželene knjige in prav je, da so minili, minil je zagatni premor od administrativnega k tržnemu, mineva obdobje brezskrbnega nerazumnega potrošništva v svetu in pri nas. Ta čas nosi s sabo vse znake stiske, ki kajpada ni le stiska pomanjkanja tako imenovanih potrošnih in manj pogrošnih dobrin, a je tudi in predvsem stiska vrednot.

Tone Pavček, *Hudi časi za knjigo in za nas*, Sodobnost 5, 1982

Vedenje o literaturi je začelo še bolj kot pri Pirjevcu izgubljati svoj literarni predmet, da o literaturi kot poslanstvu ali cilju ali nacionalno moralni vrednoti, kar vse je še za Vidmarja, niti ne govorim. Kritiki, filozofi, spremljevalci literature so začeli simulacijsko proizvajati lastno pisanje kot zadostno nadomestilo za odsotno literaturo; literatura je čedalje bolj zanemarljiv dodatek. (S tem ko današnja slovenska gledališka kritika čedalje predstavljuje obnavlja zgodbe dram in ponazarja igro igralcev in arhitektoniko režije, dosega ravno narobni učinek od tistega, ki ji ga svetujejo tradicionalisti. Zdaj neprimerno učinkoviteje jemlje umetnikom njih same, njihovo delo. Kmalu bo zadoščalo, da pereberš kritiko in obisk teatra opustiš.)

Taras Kermauner, *Kaj je s slovensko literaturo danes*, Sodobnost 5, 1982

Resna umetniška, kulturna in družbenopolitična revialna beseda, ki jo Sodobnost vsa ta leta, morda z različno srečo, skuša zapisovati, je in hoče ostati odgovorno, smiselno in potrebno dejanje, ki ga ni mogoče z ničemer drugim povsem nadomestiti. In vendar tudi danes niso redki očitki, da se revije - tudi Sodobnost - preveč ukvarjajo same s sabo, čeprav nam izkušnja kaže, da se v pomebnem obsegu posvečajo stvarjem, ki so naše skupno življenje. Sicer pa je tudi ukvarjanje "s samim sabo", tisto, kar se včasih zdi pisanje zaradi pisanja samega, nujno in smiselno, saj je nepretrgana prenova jezika in nekonvencionalno besedenje pisateljske izkušnje največkrat najtehtnejši razlog za navzočnost literature v družbi in času.

Ciril Zlobec, *Trideset let Sodobnosti*, Sodobnost 1, 1982